

EXPUNERE DE MOTIVE

Încorporarea conținutului reglementar al Directivei Consiliului Uniunii Europene nr.653/1986, din 18 decembrie 1986, privitoare la armonizarea conținutului drepturilor agenților comerciali independenți din Statele Membre ale Uniunii Europene, suscită, în primul rând, din punctul de vedere al dreptului românesc o problemă de tehnica legislativă, și anume, alegerea unei soluții, între modificarea și completarea Codului comercial român din 1887 sau adoptarea unei legi noi, speciale.

Atunci când se pune problema alegerii între modificarea Codului comercial sau adoptarea unei reglementări speciale, trebuie evidențiat că, la ora actuală, nu există o categorie juridică distinctă de cea a mandatului sau comisionului, sub titlu de agenție, cu toate că există câteva reglementări parțiale pentru anumite tipuri de agenți. Așa cum este și cazul celorlalte coduri din aceeași generație cu Codul comercial român, acesta prevede un singur tip de contract de colaborare: contractul de comision, cu varianta acestuia, contractul de consignatie.

Cu toate acestea, practica a dat naștere la multe alte contracte de colaborare, impulsionate de noile cerințe economico-sociale ce au rezultat din modificările survenite în sistemul de distribuție a bunurilor și serviciilor. Ca urmare, noile contracte comerciale au căpătat diferite denumiri, deseori imprecise, și care au supus instanțelor judecătorești unor sarcini extrem de dificile în încercarea de calificare a contractelor respective, precum și de stabilire a conținutului acestora.

În acest context, contractul de agenție se caracterizează ca o instituție juridică creată și dezvoltată de practică. În contradicție cu colaborarea izolată și sporadică, caracteristică contractului de comision, este cooperarea stabilă sau durabilă, statornică, specifică contractului de agenție. În fapt, agentul comercial se limitează, uneori, la găsirea clienților, în timp ce, alteleori, el încheie contracte în numele și pe seama comitentului. Încorporarea Directivei 86/653 apare, astfel, ca o oportunitate de a completa legislația comercială, reglementând contractul de agenție comercială în concordanță atât cu realitățile legislației noastre actuale, cât și cu cele ale Uniunii Europene.

Din acest punct de vedere, includerea dispozițiilor referitoare la agenții comerciale în Codul comercial din 1887 nu a apărut ca fiind cea mai indicată soluție. Aceasta întrucât, trebuie să luăm în considerare și faptul că, în ultimii ani, reformele legislative în domeniul dreptului comercial s-au realizat prin promovarea de acte normative separate și nu prin modificări aduse Codului comercial.

Față de cele exprimate mai sus, Legea privind agenții comerciale permanente nu se limitează doar la prevederile cuprinse în Directivă, ci realizează o adaptare a acestora la realitățile juridice românești.

Astfel, proiectul este structurat pe șase capitole, cu următorul conținut sintetic:

Capitolul I stabilește domeniul de aplicare al legii, și anume raporturile dintre agenții comerciale permanente și comitenții acestora. După ce prezintă care este cuprinsul noțiunii de agent comercial permanent, proiectul stabilește, în art.2, categoriile de persoane a căror activitate nu intră sub incidența prevederilor sale.

Prin urmare, agentul comercial poate fi, fie un simplu negociator, fie poate avea rolul de a încheia contracte, în numele și pe seama comitentului, în ambele cazuri, limitele însărcinării fiind stabilite prin contractul încheiat între comitent și agentul comercial.

Un aspect important a fi menționat îl constituie delimitarea obiectului activității agentului comercial permanent. Directiva stabilește că ea se va aplica doar în cazul vânzării sau cumpărării de bunuri. Proiectul pe care îl propunem are o sferă mult mai largă de aplicare și anume, acesta poate negocia afaceri pentru comitent, respectiv poate negocia și încheia afaceri în numele și pe seama acestuia. Această alegere a intervenit având în vedere soluția tradițională conținută în Codul nostru comercial în cazul contractului de mandat și, implicit al celui de comision, și ea contribuie, în același timp la includerea mai clară și neechivocă a contractului de agenție în cadrul contractelor comerciale de colaborare. Mai mult, nu este nevoie ca activitatea agentului comercial să implice numai afaceri cu privire la bunuri, ci aceasta poate avea ca obiect și servicii, a căror pondere ocupă un loc de prim rang.

Agentul comercial nu acționează în nume propriu atunci când negociază sau când negociază și încheie o afacere, ci în numele și pe seama comitentului. Natura și condițiile reprezentării sunt cele prevăzute în dreptul comun în materie de reprezentare.

Un alt aspect care se regăsește în acest prin capitol îl constituie prevederea expresă a naturii remunerate a activității agentului comercial

permanent. Directiva nu conține o referire precisă cu privire la acest aspect în definiția pe care o oferă noțiunii de agent comercial permanent, însă acest lucru se deduce implicit din excluderea din sfera sa de aplicare a agenților comerciali care nu desfășoară o activitate remunerată. În elaborarea proiectului s-a considerat preferabilă soluția includerii exprese în primul articol a acestei caracteristici a activității agentului comercial.

Dispozițiile privind drepturile și obligațiile agentului comercial, respectiv ale comitentului, prevăzute în Capitolul II, sunt stabilite în concordanță cu criteriile oferite de Directivă.

Clauza de neconcurență este, de asemenea, reglementată în cadrul capitolului referitor la drepturi și obligații. Clauza este limitată la o durată de maximum doi ani de la încetarea contractului de agenție și se aplică doar pentru regiunea geografică sau grupul de persoane și regiunea geografică la care se referă contractul de agenție, precum și pentru bunurile și serviciile care fac obiectul contractului.

În ceea ce privește remunerarea agentului, Capitolul III stabilește, în concordanță cu Directiva, că aceasta constă într-o sumă fixă sau într-un comision, fie în parte sumă fixă și în parte comision, potrivit acordului părților. În plus, în lipsa unor prevederi exprese, agentul are dreptul de a primi o remunerație în conformitate cu uzanțele comerciale ale zonei și sectorului de piață în care acesta operează, iar în absența și a acestor uzanțe, remunerația se va stabili ținând seama de toate elementele caracteristice operațiunilor efectuate.

Pentru operațiunile efectuate după încetarea contractului, agentul are dreptul de a primi comision dacă încheierea acelei operațiuni survine într-un termen rezonabil de la data încetării contractului de agenție, iar încheierea operațiunii se datorează în mod principal activității prestate de agent în cursul contractului de agenție ori dacă comanda terților a fost primită de comitent sau de către agentul comercial, în conformitate cu dispozițiile art.11, anterior încetării contractului de agenție.

Capitolul IV are în vedere încheierea și încetarea contractului de agenție și urmărește, în general, preluarea dispozițiilor Directivei.

Acesta se încheie în formă scrisă, pe o perioadă determinată sau nedeterminată, iar contractul încheiat pe durată determinată, care continuă să fie executat de părți după expirarea sa, se consideră transformat automat în contract pe durată nedeterminată.

Directiva lasă statelor membre posibilitatea de a determina ipotezele de încetare a contractului de agenție cu durată determinată sau nedeterminată.

Astfel, pe lângă dispozițiile conținute în Directivă, și anume încetarea contractului de agenție cu durată nedeterminată prin denunțarea unilaterală cu acordarea unui preaviz, proiectul prevede și posibilitatea rezilierii contractului, fără preaviz sau înainte de expirarea termenului, în cazul neîndeplinirii obligațiilor de către una dintre părți, datorită unei culpe grave a acesteia. De asemenea, contractul de agenție poate fi denunțat de oricare dintre părți, cu plata de despăgubiri pentru prejudiciile astfel pricinuite, atunci când circumstanțe excepționale, altele decât cazul fortuit sau forța majoră, fac imposibilă continuarea colaborării dintre comitent și agent.

Încetarea contractului prin expirarea termenului, prin decesul agentului ori prin denunțare unilaterală din partea comitentului, dă dreptul agentului comercial la primirea unei indemnizații (Capitolul V).

O asemenea prevedere preia soluția reglementată de paragraful (2) al Articolului 17 din Directivă, care este creată după Articolul 89 b al Codului comercial din Germania.

Plata indemnizației către agent este condiționată, în primul rând, de existența unui rol activ pe care acesta l-ar avea în dezvoltarea rețelei de clienți a comitentului, prin aducerea de clienți noi ori sporirea semnificativă a volumului operațiunilor cu clienții existenți.

De asemenea, este necesar ca acordarea unei asemenea indemnizații să fie făcută în mod echitabil, ținându-se seama de circumstanțele concrete ale cazului, în special de comisioanele pe care agentul le-ar câștiga în urma încheierii de operațiuni, de către comitent, cu clienții amintiți, ori de posibila restrângere a activității profesionale a agentului printr-o clauză de neconcurență.

Excepția neacordării indemnizației vizează situațiile în care:

1. comitentul reziliază contractul datorită unei încălcări culpabile grave a obligațiilor de către agentul comercial,
2. contractul de agenție este novat prin înlocuirea agentului cu o terță persoană ori
3. când agentul denunță unilateral contractul, mai puțin atunci când această denunțare este motivată de cauze precum vârsta, infirmitatea ori boala agentului, și care împiedică în mod justificat continuarea activităților agentului sau dacă denunțarea este făcută din motive justificate, imputabile comitentului.

Proiectul stabilește și cuantumul maxim al indemnizației care, așa cum este precizat și în Directivă, nu poate depăși o sumă echivalentă cuantumului unei remunerații anuale, calculată pe baza mediei anuale a remunerațiilor încasate de agent pe parcursul ultimilor 5 ani de contract; dacă durata contractului nu însumează 5 ani, remunerația anuală este calculată pe baza mediei remunerațiilor încasate în cursul perioadei respective.

Legea conferă, de asemenea, pe lângă dreptul la indemnizația datorată în cazul încetării contractului de agenție, și dreptul de a cere despăgubiri pentru prejudiciile cauzate.

În Capitolul VI, intitulat “Dispoziții finale”, se regăsesc normele juridice deja consacrate de tehnica legislativă în privința completării, în măsura compatibilității, a prevederilor proiectului cu dispozițiile legale relative la contractul de mandat comercial, precum și data intrării în vigoare a legii.

Față de cele prezentate a fost elaborat proiectul de Lege alăturat, pe care îl supunem Parlamentului spre adoptare.

PRIM-MINISTRU
ADRIAN NĂSTASE

